

Palmsöndagen (28 mars)

Fil. 2:5-11

Ha samma inställning som Kristus Jesus hade.

Fastän han till sin natur var Gud,
ansåg han inte sin jämlikhet med Gud vara något att hålla fast vid.
Nej, han avstod från allt,
antog en tjänares gestalt och blev lik en människa.
Till det yttre blev han människa,
han gjorde sig ödmjuk och lydde
ända in i döden, döden på ett kors.
Därför har Gud upphöjt honom över allt annat
och gett honom det namn som står över alla andra namn,
för att alla ska böja knä för Jesus namn,
både i himlen och på jorden och under jorden,
och alla bekänna att Jesus Kristus är Herren,
så att Gud, vår Fader, blir ärad.

Vi har nu under Fastan sakta närmat oss Påsk. Det är dit dopkandidaterna och botgörarna, var på sitt sätt, har längtat. De är omgivna av det trogna kyrkfolket, som för egen del har strävat att bekräfta och fördjupa sin tro.

Herren Jesus har mött oss som läraren och herden som leder oss. Allt tydligare har det blivit klart att han måste lida för att fullgöra sitt verk. Folkets ledare hade tydligt bestämt sig för att döda honom. Vid flera tillfällen hade han dragit sig undan. Men inte längre, nu har 'stunden' kommit (se gårdagens evangelium).

Så sammanfattar nu Paulus vad som skall hända med Jesus under den kommande Stilla veckan. Han är Guds Son, men han blev "lik en människa" och måste därför möta döden, som för honom blev "döden på ett kors". När han ödmjukt gjorde det, blev han "upphöjd över allt annat". Inför honom skall alla böja knä, många i tillbedjan, andra därför att de tvingas att underordna sig honom som blivit tillvarons Herre.

Nu under Stilla veckan tystnar ord till varning eller tröst. Nu inbjuds vi att följa vad som hände. Vår tro bygger inte på andlig spekulation, utan på det historiska skeende då Jesus dog och uppstod.

(Palmvändagen)

Den traditionella ordningen har varit att läsa om Jesu intåg i Jerusalem enligt Matteus (21:1-9) vid den inledande palmprocessionen, och som evangelium i mässan läsa Matteuspassionen. I Sverige blev ordningen dock att läsa om intåget enligt Johannes (inledande delen av evangeliet igår).

Här återges det evangelium vi nu har i vår kyrka. Första delen av detta har traditionellt varit evangelium i morgon. Matteuspassionen får byta plats med det.

Joh. 12:1-16

Sex dagar före påsken kom Jesus till Betania, där Lasaros bodde, han som Jesus hade uppväckt från de döda. Man ordnade där en festmåltid för honom. Marta serverade, och Lasaros var en av dem som åt tillsammans med Jesus vid bordet.

Då tog Maria en flaska välluktande, dyrbar äkta nardusolja och smorde Jesus fötter och torkade dem med sitt hår. Och hela huset fylldes av doften från oljan.

Men Judas Iskariot, den av lärjungarna som senare skulle förråda honom, sa då: "Varför sålde man inte den här oljan för trehundra denarer och gav pengarna till de fattiga?" Detta sa han inte för att han brydde sig om de fattiga, utan därför att han var en tjuv. Han skötte om kassan och brukade ta pengar därifrån.

Men Jesus svarade: "Lämna henne ifred! Hon sparade den här oljan för min begravning. De fattiga kommer ni alltid att ha ibland er, men mig har ni inte alltid."

När en stor mängd judar fick höra att Jesus var där, kom de dit för att träffa honom och också för att se Lasaros, som han hade uppväckt från de döda. Översteprästerna bestämde sig då för att döda Lasaros också, eftersom fler och fler judar lämnade dem och istället började tro på Jesus.

Nästa dag fick en stor folkmassa som kommit till högtiden höra att Jesus var på väg till Jerusalem, och de tog palmkvistar och gick ut för att möta honom. De ropade:

"Hosianna!"

"Välsignad är han som kommer i Herrens namn!"

"Israels kung!"

Jesus fick tag på en ung åsna och satte sig på den, som det står skrivet:

"Var inte rädd, dotter Sion.

Se, din kung kommer,
ridande på ett åsnefö!"

Lärjungarna förstod först inte detta. Men när Jesus hade förhärligats, kom de ihåg att så som det stod skrivet om honom, så hade det gjorts med honom.

På Palmvändagen rider Jesus in i Jerusalem. Som Salomo en gång kom han ridande på en (mul)åsna (1 Kung. 1). Vi tar idag emot kungen i Guds rike. I kyrkor runt om i världen inleder man högmässan med en palmprocession, på sina håll också hos oss. Men

hur än gudstjänsten utformas, vill vi idag ansluta oss till dem som tar emot Jesus som sin Herre.

Fram tills dess hade Jesus alltid undvikit frågor om han är Messias, den frälsande kungen som Gud lovat genom profeterna. Men när han nu gick mot den död och uppståndelse som skulle bereda oss frälsning, ordnade han ett intåg på ett sätt som gjorde det tydligt vem han är.

När Maria tidigare hade visat Jesus sin tillgivenhet, menade han att det i själva verket var omsorg för hans begravning. Kampen för befrielse från ondskans makt måste föras in i döden. Han skall krönas med törnekrona, innan han om vecka på nytt kommer till oss, som segrare.

När Judas ondgjorde sig över Marias slöseri, konstaterade Jesus att det alltid kommer att finnas fattiga. I många kyrkor frambärs idag ett fasteoffer till hjälp åt lidande medmänniskor. Det blir ett sätt att i Marias efterföljd visa tillgivenhet till Herren Jesus.

* * *

Herrens bön i Fastetid

Ske din vilja, såsom i himmelen så ock på jorden

I Getsemane kämpade Jesus mot frestelsen att svika det uppdrag Fadern sänt honom att fullgöra. Han bad att få slippa, men till slut bad han, som han lärt sina lärjungar: "Inte som jag vill utan som du vill." Jesus följde i allt Guds vilja och vann därmed seger över ondskan makter. Vi ber att det som blev följderna av Jesu lydnad skall få prägla vårt liv. Vi vill nu leva i gemenskap med Jesus - "Den som gör min himmelske Faders vilja är min bror och min syster." (Matt. 12:50) I hans efterföljd vill vi medverka till att Guds vilja sker.

Måndag i Stilla veckan (29 mars)

Jes. 50:5-10

Herren, HERREN har fått mig att lyssna,
och jag har inte varit upprorisk,
jag har inte vänt mig bort.
Jag böjde min rygg mot dem som slog mig
och vände ansiktet mot dem som ryckte mig i skägget.
Jag gömde inte mitt ansikte
för hån och spott.
Därför att Herren, HERREN hjälper mig,
känner jag mig inte förödmjukad.
Jag har gjort mitt ansikte hårt som flinta,
och jag vet att jag inte kommer att bli sviken.
Han som rättfärdiggör mig är nära.
Vem kan gå till rätta med mig?
Låt oss mötas!
Vem är min motpart?
Låt honom träda fram!
Herren, HERREN hjälper mig.
Vem kan döma mig?
De ska alla slitas ut som klädesplagg,
som malätna kläder.
Vem bland er fruktar HERREN
och lyder hans tjänare?
Om någon vandrar i mörker utan någon strimma av ljus,
låt då denne lita på HERREN
och förtrösta på sin Gud!

I senare delen av Jesajas bok finns fyra sånger om 'Herrens tjänare', idag läses den tredje. I den, liksom i den fjärde (kommer att läsas på onsdag), förutsägs att tjänaren kommer att lida. Till slut kommer dock Gud att ge honom framgång.

På Jesu tid tänkte man sällan på de här profetiorna, i varje fall kopplades de inte samman med dem om Messias. När Jesus sade att han måste lida, förstod man inte vad han talade om (Mark. 9:32). Men efteråt hjälpte de hans lärjungar att förstå den gudomliga meningen med Jesu lidande och död.

Under Stilla veckan riktas våra tankar helt mot Jesus på hans lidandes väg. Men det handlar inte om att tycka synd om honom. Däremot vi har anledning att vara sorgsna, när vi ser Jesus plågas så som profetian förordade. För så förödande är vår själviskhet och synd, att priset blev så högt för försoning och frälsning.

Samtidigt blir det en tröst att Jesus har delat allt vad det innebär att vara människa. Lidande går inte att undvika, förr eller senare drabbas vi alla. Jesus vände sig inte bort, när det blev också hans lott. Har man honom vid sin sida finns det alltid en strimma av hopp, vad som än händer.

(Måndag i Stilla veckan)

Man läser gärna hela Matteusp passionen, kap. 26-27. Här återges den inledande delen om händelserna innan Jesus grips.

Matt. 26:1-35

En Jesus hade avslutat hela detta tal sa han till sina lärjungar: "Som ni vet börjar påskhögtiden om två dagar. Då ska Människosonen bli utlämnad och korsfäst."

Jesus var en dag i Betania hos Simon, den spetälske. Och medan de åt där tillsammans, kom en kvinna fram till Jesus med en alabasterflaska dyrbar olja, som hon hällde över hans huvud när han låg till bords.

Lärjungarna blev upprörda och sa: "Vilket slöseri! Oljan kunde man ju ha sålt och fått mycket pengar att ge till de fattiga."

Men Jesus märkte det och sa: "Varför kritiserar ni henne? Hon har gjort en god gärning mot mig. De fattiga kommer ni alltid att ha ibland er, men mig kommer ni inte alltid att ha hos er. Genom att hålla den här oljan över mig har hon förberett min begravning. Sannerligen säger jag er: överallt i världen där man förkunnar detta evangelium ska man också berätta om det hon nyss gjorde och komma ihåg henne."

Då gick Judas Iskariot, en av de tolv, till överstepräster och frågade: "Hur mycket betalar ni mig om jag förråder honom?" De gav honom då trettio silvermynt, och från den stunden sökte Judas efter ett lämpligt tillfälle att förråda Jesus.

På första dagen av det osyrade brödets högtid kom lärjungarna till Jesus och frågade: "Var vill du att vi ska ordna så att du kan äta påskmåltiden?"

Jesus svarade: "Gå in i Jerusalem och sök upp en viss man och säg till honom: 'Vår Mästare säger: Min tid närmar sig. Nu vill jag äta påskmåltiden i ditt hus tillsammans med mina lärjungar.'" Hans lärjungar gjorde då som han hade sagt, och de ordnade sedan med påskmåltiden.

När kvällen kom slog sig Jesus och de tolv ner vid bordet. Och medan de åt sa han: "Sannerligen säger jag er: en av er kommer att förråda mig." Då blev de mycket bedrövade, och en efter en frågade de: "Det är väl inte jag, Herre?"

Han svarade: "Den som doppade sitt bröd i fatet tillsammans med mig, han är det. För Människosonen går bort, som det står skrivet om honom. Men ve den människa som förråder Människosonen! Det hade varit bättre för den människan att aldrig ha blivit född."

Medan de åt tog Jesus ett bröd, och när han hade tackat Gud för det, bröt han det och gav det till sina lärjungar och sa: "Ta detta och ät, för det är min kropp." Sedan tog han en bägare och tackade Gud och gav den till dem och sa: "Drick av det allihop, för detta är mitt blod, förbundsblodet, som ska utgjutas för många till syndernas förlåtelse. Jag säger er, att från och med nu ska jag inte dricka av det som vinstocken ger, förrän jag dricker det nya vinet med er i min Faders rike."

När de till sist hade sjungit lovsången[e] tillsammans, gick de ut till Olivberget.

Där sa Jesus till dem: "I natt kommer ni alla på fall för min skull, för det står skrivet:

'Jag ska slå herden,
så att fåren i hjorden skingras.'

Men när jag har uppstått från de döda, ska jag gå före er till Galileen."

Petrus svarade: "Även om alla andra kommer på fall, så ska jag aldrig göra det!" Men Jesus sa till honom: "Sannerligen säger jag dig: redan i natt, innan tuppen hinner gala, ska du tre gånger ha förnekat mig."

Sedan gick Jesus med sina lärjungar till ett ställe som kallas Getsemane, och där sa han till dem: "Sätt er här medan jag går bort en bit och ber." Han tog med sig Petrus och Sebedaios båda söner.

Jesus greps nu av sorg och ångest, och han sa till dem: "Jag är djupt bedrövad, ända till döds. Stanna kvar här och vaka tillsammans med mig." Sedan gick han lite längre bort och föll ner på sitt ansikte och bad: "Min Fader, om det är möjligt, så låt mig slippa denna bägare. Men låt det bli som du vill, inte som jag vill."

Sedan kom han tillbaka till sina lärjungar och hittade dem sovande. Han sa till Petrus: "Klarade ni inte att hålla er vakna med mig en enda timma? Vaka och be, så att ni inte faller för frestelsen. Anden är villig, men kroppen är svag."

Så lämnade han dem och bad samma bön för andra gången: "Fader i himlen, om det inte är möjligt att slippa denna bägare, utan jag måste tömma den, så låt din vilja ske." Men när han kom tillbaka, fann han dem åter sovande. De kunde inte hålla ögonen öppna. Han lämnade dem därför och bad för tredje gången med samma ord.

Sedan gick han tillbaka till sina lärjungar och sa: "Ja, ni sover och vilar er fortfarande. Men nu är stunden inne då Människosonen ska överlämnas i syndarnas händer. Res er upp, så går vi härifrån! Här kommer han som ska förråda mig."

När Jesus hade tågat in i Jerusalem följde en rad 'stridssamtal' med olika judiska grupper. Motsättningarna blev allt tydligare. Sedan talade han om den yttersta tiden, och berättade några liknelser om hur man skall förbereda sig för Guds slutliga dom över mänskligheten.

Därefter fanns ingen väg undan lidandet. Vad som hände de sista dagarna skildras ingående, och i stort sett samstämmigt, av de fyra evangelierna. Sedan Maria (inte nämnd vid namn av Matteus) visat sin tillgivenhet, samlade han sina apostlar till en sista måltid. Efter den blir Jesus allt ensam.

Jesus förutser vad som skall hända. Han pekar ut vem som skall förråda honom, och Judas har redan förberett det. Han inser att Petrus inte kommer att leva upp till sin vilighet att stå vid hans sida, utan i stället kommer att förneka honom. När Jesus till slut grips, kommer alla att fly.

Vi känner igen oss i personerna runt Jesus. Ibland vill vi som Maria påtagligt visa vår tacksamhet mot vår Herre. Men dessvärre blir det ofta som med Petrus att modet sviker oss, och vi inte vågar bekänna vår tillhörighet till Jesus. Och även om det väl inte har varit vår avsikt, kan vi ha förrått vår Frälsare.

* * *

Dagens namn i almanackan påminner om martyren **Jonas**.

Han blev martyr i Persien, nuv. Iran, 327, ett av många offer för den sassanidiske kungen Shapur II:s förföljelse. Han arresterades efter att ha besökt fängslade kristna för att trösta dem, och skall ha dödats genom att läggas i en oljepress.

Det är även en minnesdag för väckelsepredikanten **Hans Nielsen Hauge**.

Han var en norsk lekmanpredikant som på 1790-talet under vidsträckta vandringar besökte stora delar av Norge för att predika omvändelse och helgelse. Genom att han dessutom utgav traktater och hade en omfattande brevväxling kom han att sätta djupa spår i norskt kyrkoliv.

Han kom i konflikt med myndigheterna, men kunde vara bosatt som köpman i Bergen, eftersom biskopen där, Nordahl Brun, tog honom i försvar. 1804 blev han dock anklagad för att ha överträtt konventikelplakatet som förbjöd andliga samlingar utan präst, för att ha smädat prästerskapet och för ekonomiska oegentligheter. Med smärre avbrott satt han fängslad till 1811.

När målet slutligen avgjordes 1814, dömdes han till bötestraff, men friades helt från de ekonomiska anklagelserna. Han var då en bruten man, och levde sedan i stillhet med författarskap. Före sin död 1824 blev han dock upprättad och beslaget på hans böcker hävdes.

En skildring av den 'haugianska' rörelsen, där pietistisk väckelsefromhet är förbunden med lekmanansvar och trohet i vardagskallelsen, finns i Alexander Kiellands *Skipper Worse*.

Tisdag i Stilla veckan (30 mars)

Jer. 11:18-20

HERREN lät mig veta deras planer, så att jag förstod. Du visade mig deras intriger. Jag var som ett oskyldigt lamm på väg till slakt. Jag visste inte att de tänkte ut onda planer mot mig:

“Låt oss fördärva trädet med dess frukt,
utplåna honom ur de levandes land,
så att ingen längre kommer ihåg hans namn.”
Men du, härskarornas HERRE, som dömer rättfärdigt,
du som prövar sinnen och hjärtan,
låt mig få se din hämnd på dem,
ty för dig har jag lagt fram min sak.

Det som Jeremia fick utstå förebådade vad som skulle hända med Jesus. I sitt lidande upplevde profeten sig som ”ett oskyldigt lamm på väg till slakt”. Detta blev Jesus i djupare mening, han blev ett lamm, offrat för att ge frälsning.

I sitt slaveri i Egypten hade folket uppmanats att slakta lamm, och stryka av blodet på dörrposterna till sina hus. Det gjorde att de fick skydd när de förstfödda bland egypterna dödades. De fick möjlighet att inleda vandringen mot friheten i det av Gud utlovade landet. Där slaktades varje år vid påsk lamm till åminnelse av uttåget ur Egypten (2 Mos. 12).

Nu blir Jesus det nya och slutgiltiga påskalammet. Johannes döparen hade fått gudomlig insikt om vem Jesus var, när han mötte Jesus kunde han visa på honom som ”Guds lamm, som tar bort världens synd” (Joh. 1:29). Paulus hade anledning att påminna sina medkristna att ”Kristus, vårt påsklamm, har ju slaktats” (1 Kor. 5:7).

Offret av påskalammet var förenat med en måltid. Jesus förordnade att det fortsatt skulle vara så, men på ett nytt sätt. Vid sin sista måltid under sitt jordiska liv, instiftade han det nya förbundets måltid, nattvarden. Så upprepar vi också Johannes ord inför mottagande av det nya påskalammets kropp och blod.

(Tisdag i Stilla veckan)

Man läser gärna hela Markuspassionen, kap. 14-15. Här återges den del som handlar om rättegången inför det judiska rådet.

Mark. 14:43-72

Medan Jesus fortfarande talade kom Judas, en av de tolv, tillsammans med en folkhop beväpnad med svärd och klubbor. De var utsända av överstepräster och de skriftlära och folkets ledare. Förrädaren hade kommit överens med dem om ett tecken och sagt: "Den man som jag hälsar med en kyss är det. Grip honom och för bort honom under bevakning."

Judas gick direkt till Jesus och sa: "Rabbi", och kysste honom. Då grep de Jesus och höll fast honom. Men en av dem som stod där drog sitt svärd och högg örat av översteprästens tjänare.

Jesus frågade dem: "Som mot en farlig brottsling har ni kommit med svärd och klubbor för att gripa mig! Varje dag har jag varit tillsammans med er i templet och undervisat utan att ni har gripit mig. Men Skriften måste gå i uppfyllelse."

Då övergav alla honom och flydde. Men en ung man, som bara hade ett linneskynke på sig, följde efter Jesus. Och när man försökte gripa honom, lämnade han skynket och sprang därifrån naken.

De förde nu Jesus till översteprästen, där alla överstepräster och folkets ledare och de skriftlära hade samlats. Petrus följde efter på avstånd, ända in på översteprästens gård. Där slog han sig sedan ner bland tjänarna och värmdes vid elden.

Överstepräster och hela det judiska rådet försökte hitta vittnesberättelser som skulle räcka för att döma Jesus till döden. Men de hittade inga. Många vittnade falskt, men vittnena sa hela tiden emot varandra. Till sist kom några med detta falska vittnesmål mot honom: "Vi har hört honom säga: 'Jag ska riva ner det här templet, som är byggt av människor, och på tre dagar bygga upp ett annat som inte är byggt av människor.'" Men inte heller på den punkten stämde deras vittnesbörd överens.

Då reste sig översteprästen upp inför rådet och sa till Jesus: "Svarar du inte på vad de vittnar mot dig?" Men Jesus teg och svarade ingenting.

Då ställde översteprästen ännu en fråga: "Är du Messias, den Välsignades Son?"

"Ja, det är jag", svarade Jesus, "och ni ska få se Människosonen sitta på Maktens högra sida och komma på himlens moln."

Då slet översteprästen sönder sina kläder och ropade: "Vi behöver väl inga fler vittnen! Ni har själva hört händelsen. Vad anser ni?" Alla ansåg att han förtjänade döden.

Sedan började några att spotta på honom, och de band för hans ögon och slog honom med knytnävarna och sa: "Visa att du är en profet!" Och tjänarna gav honom örfilar.

Under tiden väntade Petrus nere på gårdsplanen. En av översteprästens tjänsteflickor kom då dit och fick syn på Petrus som satt och värmdes sig vid elden. Hon stirrade på honom och sa sedan: "Du var också tillsammans med den där Jesus från Nasaret." Men Petrus nekade: "Jag vet inte ens vad du pratar om!" Sedan gick han ut till den yttre gården. Och just då gol tuppen.

Efter en stund fick tjänsteflickan syn på honom där och sa än en gång till dem som stod runt omkring: "Han är också en av dem!" Men Petrus nekade igen.

Lite senare sa de som stod där till Petrus: "Visst är du en av dem. Du kommer ju också från Galileen." Men Petrus svor, och lovade dyrt och heligt: "Jag känner inte den där mannen som ni talar om!" Och i samma stund gol tuppen för andra gången.

Då kom Petrus ihåg vad Jesus hade sagt till honom: "Innan tuppen gal två gånger ska du förneka mig tre gånger." Och han brast i gråt.

Så är Jesus framme vid det oundvikliga målet för det han var sänd till. Han skulle uppfylla profetiorna om 'Herrens lidande tjänare' (Jes. 50, 53). Han visste vad som väntade, i Getsemane hade hans mänskliga natur brutit fram i djup ångest. Men han hade själv bett så som han lärt sina lärjungar: "Ske din vilja!"

Nu möter Jesus sina domare, först dem i det judiska rådet. Han skulle ha kunnat dra sig undan, med de ganska stränga rättsreglerna räckte inte vittnesutsagorna till för att fälla honom. Det blir till slut Jesus själv som med sin bekännelse fastställer domen.

Ute på gården utspelas en annan rättegång. Jesus drog sig inte undan, men det är vad Petrus gör. Hans försäkringar att han inte skulle komma på fall, visade sig inte tåla verkligheten. När Långfredagens morgon gryr är Jesus beredd att möta sin dom, medan Petrus gråter över att han har svikit.

Kyrkan insåg tidigt att det var Markus som hade skrivit det andra evangeliet, och att han återgav vad Petrus hade förkunnat. Man skall då notera att kyrkans förste, oomstridda ledare inte gjorde någon hemlighet av att han hade misslyckats. Den kyrka som samlar syndare kring sin Frälsare, har ledare som själva är benådade syndare.

Dymmelsonsdagen (31 mars)

Dymmelsonsdagen har sitt namn efter sedan att låta kyrkklockorna vara dämpade eller helt stumma från denna dag till Påsk. Att inte ringa i klockorna under Skärtorsdag, Långfredag och Påskafton medverkar till att betona stillhet och allvar inför Jesu lidande.

Jes. 62:11, 63:1-7

HERREN har förkunnat till jordens ände:

“Säg till dotter Sion:

‘Se, din frälsning kommer.

Se, han har sin segerlön med sig,

de som han vunnit går framför honom’.”

Vem är det som kommer från Edom,
från Bosra i mörkröda kläder,
som i praktfull dräkt går fram med en sådan kraft?

“Det är jag, som talar i rättfärdighet,
den som har makt att rädda.”

Varför är dina kläder så röda,
som om du hade trampat en vinpress?

“Jag har ensam trampat vinpressen.
Ingen från folken hjälpte mig.

Jag trampade dem i min vrede,
stampade ner dem i min förbittring.

Deras blod stänkte på mina kläder
och fläckade ner hela min dräkt.

Jag hade tänkt ut en hämnings dag,
mitt befrielseår hade kommit.

Jag såg mig om,
men det fanns ingen som ville hjälpa.

Det förvånade mig att ingen ville ge stöd.
Då blev min egen styrka min räddning
och min vrede mitt stöd.

Jag trampade folken i min vrede,
lät dem bli druckna av min förbittring
och lät deras blod rinna ner till marken.”

Jag vill berätta om HERRENS nåd,
prisa HERREN för allt han har gjort för oss,
all hans godhet mot Israels folk,
som han visat i sin barmhärtighet och nåd.

Jes. 53:1-12

Men vem trodde på vårt budskap,
och för vem har HERREN uppenbarat sin arm?
Som en späd planta växte han upp inför honom,
som en rot ur torr mark.

Han hade ingen ståtlig gestalt
som drog våra blickar till sig,
inget utseende som tilltalade oss.
Han var föraktad och övergiven av människor,
en smärtornas man som visste vad lidande var,
en som man döljer sitt ansikte för.
Han var föraktad,
och vi betraktade honom som värdelös.

Ändå var det våra sjukdomar han bar,
och våra smärtor tog han på sig,
medan vi trodde att Gud straffade honom,
slog honom och lät honom lida.
Han blev sårad för våra överträdelsers skull,
krossad för våra missgärningar.
Straffet var lagt på honom för att vi skulle få frid.
Genom hans sår blir vi helade.
Vi gick alla vilse som får,
var och en valde sin egen väg.
HERREN lät honom drabbas av all vår skuld.

Han blev torterad och förödmjukad
men öppnade ändå inte sin mun.
Han var som ett lamm som förs bort för att slaktas,
eller som tackan som står tyst när man klipper henne,
han öppnade inte sin mun.
Han blev fångslad, dömd och bortförd.
Vem i hans släkte tänkte på det?
För han togs bort från de levandes land,
blev straffad för mitt folks brott.
Sin grav fick han bland de gudlösa,
och med en rik man i sin död,
han som aldrig hade gjort något orätt
och aldrig hade ljugit.

Men det var HERRENS vilja
att låta lidandet drabba honom,
och även om hans liv blev givet som ett skuldoffer,
ska han få se ättlingar och ett långt liv.
HERRENS vilja ska förverkligas genom honom.
När hans elände är över, ska han se ljuset
och bli tillfreds med insikten.
Min rättfärdige tjänare
gör många rättfärdiga
och bär deras skulder.
Jag ska ge honom hans andel bland de stora,
och han ska dela byte med de mäktiga,
för han var beredd att dö.
Han räknades som en syndare,
när han bar de mångas skuld
och bad för syndarna.

När vi nu följer Jesus på väg mot sin död, får Jesaja med två stora profetior beskriva vad det är som sker. De inleds med påminnelsen om att det är en segrare som tecknas, även om det inte ser ut så. Med Jesus kommer vår frälsning.

Med Jesus går profetiorna om 'Herrens lidande tjänare' i fullbordan (en annan lästes i måndags). Om honom hade Gud genom profeten sagt att han är "min utvalde som jag håller kär" (Jes. 42:1). Det var också vad den himmelska rösten sade om Jesus vid hans dop och på förklaringsberget (Matt. 3:17, 17:5). Men nu skall han bli den brutalt plågade, straffad för att vi skall få frid.

Men först har det handlat om mannen som kommer i röda kläder. De är nedstänkta med människors blod. (Det är den delen av profetian som hålls fram, detaljerna i övrigt blir utan betydelse.) Vi ser Jesus blödande efter gissling och törnekröning.

I det som är ett gudomligt mönster genom hela Bibeln spelar offerblod en avgörande betydelse. Aposteln konstaterar att "utan att blod utgjuts finns det ingen förlåtelse" (Hebr. 9:22). Offer av djur behövs nu inte längre, när Paulus om Jesus kan säga att "genom hans blod på korset har Gud slutit fred och försonat allting med sig" (Kol. 1:20).

(Dyrmelonsdagen)

Man läser gärna hela Lukaspassionen, kap. 22-23. Här återges den del som handlar om rättegången inför Pilatus.

Luk. 23:1-25

Alla de församlade gick sedan iväg och förde Jesus till Pilatus. Där anklagade de honom och sa: "Den här mannen leder vårt folk vilse. Han påstår att vi inte ska betala skatt till kejsaren och ger sig ut för att vara Messias, en kung."

Då frågade Pilatus honom: "Är du judarnas kung?" Men Jesus svarade: "Det är du själv som säger det."

Pilatus sa då till överstepräster och folkmassan: "Jag kan inte finna den här mannen skyldig till något brott."

Men de envisades och sa: "Han hetsar upp folket med sin undervisning överallt i hela Judeen, från Galileen och ända hit."

När Pilatus hörde detta, frågade han: "Är mannen från Galileen?" Och när han fick reda på att Jesus kom från Herodes område, skickade han honom till Herodes, som just då befann sig i Jerusalem.

Herodes blev mycket glad över att få träffa Jesus, för det hade han önskat länge, eftersom han hade hört mycket om honom och hoppades få se honom göra något tecken. Han ställde därför fråga på fråga till Jesus, men Jesus svarade honom inte. Under tiden stod överstepräster och de skriftlärda där och fortsatte med sina våldsamma anklagelser. Till slut började Herodes och hans soldater att håna och förlöjliga Jesus. Sedan satte de på honom en praktfull mantel och skickade honom tillbaka till Pilatus. Från den dagen blev Herodes och Pilatus vänner med varandra. De hade tidigare varit fiender.

Sedan kallade Pilatus samman överstepräster, medlemmarna i rådet och folket, och sa till dem: "Ni har fört den här mannen till mig och anklagat honom för att hetsa upp folket. Jag har förhört honom i er närvaro, och finner honom inte skyldig till era anklagelser. Herodes har kommit till samma slutsats och har därför sänt honom tillbaka hit. Ingenting som den här mannen har gjort förtjänar döden. Därför tänker jag bara straffa honom och sedan släppa honom fri."

Då började hela folkhopen skrika: "Döda honom, och släpp Barabbas fri istället!" (Barabbas satt fängslad för ett upplopp i staden och mord.) Än en gång försökte Pilatus att diskutera med dem, för han ville gärna släppa Jesus fri. Men de ropade utan uppehåll: "Korsfäst honom, korsfäst honom!"

För tredje gången frågade Pilatus: "Vad har han gjort för ont? Jag har inte funnit honom skyldig till något som förtjänar döden. Jag kommer bara att straffa honom och sedan låta honom gå."

Men folket skrek utan uppehåll att Jesus skulle korsfästas, och till slut gav deras rop effekt. Pilatus bestämde sig för att göra som de krävde. Han frigav mannen som satt i fängelse för upplopp och mord. Men Jesus överlämnade han åt dem så att de fick göra som de ville.

Jesus har blivit dömd till döden av det judiska rådet. Men domen måste fastställas av den romerska ockupationsmakten. En ny rättegång väntar, inför landshövdingen Pilatus. Han hade kommit till Jerusalem, för att finnas på plats om nationella känslor skulle koka över under den högtid som påminde om befrielsen ur Egypten.

Det är lätt att konstatera att de judiska ledarna behandlade Jesus orättfärdigt. De hade dömt honom för hädelse. Men de insåg att romersk rätt inte skulle godkänna dödstraff på den grunden. Alltså ändrade de anklagelsen till att gälla ett politiskt brott, anstiftan till uppror.

Pilatus är ovillig att döma Jesus. Han ser inte Jesus som en upprorsledare. Kung Herodes blir besviken på honom och förlöjligar honom. Det blev som Jesus hade förutsagt om Människosonen: "Han ska överlämnas till hedningarna, och han ska bli hånad och misshandlad" (Luk. 18:32). Pilatus ger efter för folkets krav. Det är just upproriska stämningar som han vill undvika. Det blir politiskt lämpligt att låta massan få som den vill.

Under sitt lidande är Jesus tyst, han talar bara när det är absolut nödvändigt. Profetian om Herrens lidande tjänare gick i fullbordan: "Han blev torterad och förödmjukad men öppnade ändå inte sin mun."

* * *

Det är i dag minnesdagen för **Anders Elfving**.

Han var väckelsepredikant i Småland på 1700-talet, påverkad av den väckelse som utgick från Peter Murbeck i Blekinge, som han kom att stå nära. 22 år gammal prästvigdes han och tjänstgjorde bl.a. i Vissefjärda och Fagerhult i gamla Kalmar stift.

På enkelt folkspråk med kärva ordvändningar men utan stora predikogester predikade han bot, bättring och omvändelse på ett sätt som fångslade människor. Predikan innehöll alltid många bibelcitater, som han brukade slå upp och läsa direkt ur Bibeln. Många samlades för att höra honom, vilket väckte avund. Då han samtidigt kritiserade oomvända präster, anmäldes han för domkapitlet, som emellertid visade honom en för den tiden ovanlig hänsyn.

När han erbjöds att bli predikant hos guvernören i svenska Pommern, tog han dock den möjligheten. Han följde sedan med till Stockholm och blev predikant i Artillerikyrkan det sista året före sin död vid 27 års ålder denna dag 1772.

Trots den korta tiden i församlingarna i Småland präglade han för lång tid fromhetslivet där. Ett urval av hans predikningar gavs senare ut som *Christelig huspostilla* och blev en av de mycket lästa andaktsböckerna. Intressant nog finns inget porträtt av honom bevarat, blev förmodligen aldrig målat, eftersom han gick bort så ung.

Skärtorsdagen (1 april)

Skärtorsdagen bär sitt namn efter 'skär' i meningen 'ren'. Det var den dag, då de som hade gjort bot under Fastan åter upptogs i församlingen. Till ritualen hörde läsning av de sju botpsalmerna – 6, 32, 38, 51, 102, 130, 143. Man kan låta dem bli en del av Skärtorsdagens andakt. Botstämning präglar dagen, innan det är dags för kvällens mässa.

Dagens namn hör också samman med att Jesus tvättade lärjungarnas fötter. Han ödmjukade sig och hans lärjungar renades. I många kyrkor är fotatvagning en del av Skärtorsdagens liturgi, som ett tecken på att vi skall vara tjänare efter Jesu förebild.

Skärtorsdagens rening har också en anknytning till att allt syrat bröd skulle städas undan inför påskmåltiden (Paulus anspelar på detta i 1 Kor. 5:7-8).

1 Kor. 11:20-32

Vid era samlingar kan man inte hålla Herrens måltid, för var och en tar genast för sig av sin egen mat. Sedan är där någon som blir sittande hungrig, medan en annan dricker sig berusad. Har ni inga egna hem där ni kan äta och dricka? Har ni så lite respekt för Guds församling, så att ni låter dem skämmas som inte har något med sig? När det gäller det här kan jag verkligen inte berömma er!

Detta har jag själv fått från Herren och för det nu vidare till er: Den natt då Herren Jesus blev förrådd, tog han ett bröd, tackade Gud för det, bröt det och sa: "Detta är min kropp som ska offras för er. Gör detta till minne av mig." Efter måltiden tog han på samma sätt bägaren och sa: "Denna bägare är det nya förbundet genom mitt blod. Varje gång ni dricker av den, gör det till minne av mig."

Varje gång ni äter det brödet och dricker från den bägaren förkunnar ni alltså Herrens död, ända tills han kommer tillbaka. Den som äter Herrens bröd och dricker från hans bägare på ett ovärdigt sätt, syndar mot Herrens kropp och blod. Innan man äter av brödet och dricker från bägaren måste man därför pröva sig själv. För om man äter och dricker utan att tänka på att det handlar om Herrens kropp[d], då blir man dömd. Det är därför det finns så många svaga och sjuka ibland er, och många har till och med dött.[e] Men om vi bara granskar oss själva, så slipper vi att bli dömda. När Herren dömer och straffar oss är det för att vi inte ska bli fördömda tillsammans med världen.

Fastan har nu fört oss fram till 'de heliga tre dagarna'. De avslutas med Påskdagen, den 'tredje dagen' då Jesus uppstod från de döda. Eftersom ett dygn i Bibeln börjar när solen går ner, inleds de heliga dagarna på Skärtorsdagens kväll.

Det som skall ske under dagarna sammanfattas redan från början i den påskmåltid, som Jesus förvandlade till det nya förbundets sakramentala måltid. Jesus blir det nya påskalammet. Hans utgjutna blod skall leda till befrielse ur vår fångenskap under onskans och dödens makt.

Kvällens evangelium handlar om annat vid måltiden än själva instiftandet av nattvarden. I stället läses nu den skildring som Paulus vidarebefordrar, när han tar upp frågor om nattvardsfirandet i Korinth. Den är densamma som i evangelierna. Man var snabbt överens om hur nattvardens instiftande skulle beskrivas. Samma ord upprepas ju också vid varje mässa.

Apostlarna förstod det inte då, men insåg så småningom att Jesus, innan han gick till sin död och uppståndelse, hade sammanfattat sitt frälsningsverk i sin sista jordiska

måltid. Bröd och vin som välsignades hörde med till varje högtidlig måltid. Det fick från den stunden en ny betydelse: "Din död förkunnar vi, Herre, din uppståndelse bekänner vi, till dess du kommer åter i härlighet."

(Skärtorsdagen)

Joh. 13:1-15

Påskhögtiden skulle snart börja och Jesus visste att hans stund nu hade kommit då han skulle lämna världen och återvända till sin Fader. Han hade älskat sina egna som var i världen och älskade dem in i det sista.

De hade samlats för att äta tillsammans och djävulen hade redan ingett Judas, Simon Iskariots son i hjärtat att förråda Jesus. Jesus visste att Fadern hade gett honom makt över allting och att han hade kommit från Gud och skulle återvända till Gud. Så han reste sig nu från bordet, tog av sig manteln och virade en handduk om sig. Sedan hällde han vatten i ett handfat och började tvätta sina lärjungars fötter och torka dem med handduken som han hade virat om sig.

Men när han kom till Simon Petrus, sa Simon till honom: "Herre, ska du tvätta mina fötter?"

Då svarade Jesus: "Du förstår inte just nu vad jag gör men en dag ska du förstå det."

Petrus sa: "Aldrig i evighet får du tvätta mina fötter!"

Men Jesus sa till honom: "Om jag inte tvättar dig, har du ingen del i mig."

Då sa Simon Petrus: "Herre, tvätta mina händer och mitt huvud också då och inte bara fötterna!"

Men Jesus sa till honom: "Den som har badat behöver bara få sina fötter tvättade för att vara helt och hållet ren. Och ni är rena men inte alla." Jesus visste nämligen vem som skulle förråda honom. Det var därför han sa att inte alla var rena.

När Jesus hade tvättat deras fötter, tog han på sig manteln igen och slog sig ner vid bordet. Sedan frågade han dem: "Förstår ni vad jag har gjort med er? Ni kallar mig Mästare och Herre och det är rätt att ni gör det för det är vad jag är. Men om nu jag som är er Herre och Mästare har tvättat era fötter, då är också ni skyldiga att tvätta varandras fötter. Jag har gett er ett exempel att följa: gör som jag har gjort mot er."

Jesus har samlat sina apostlar för en påskmåltid. Han intar naturligtvis husfaderns plats. Men så reser han sig, för att genomföra den enkle tjänarens syssla att tvätta gästernas fötter. Han förklarar vad det betyder: Han är deras Mästare och Herre, men just därför vill han vara deras tjänare. Det är ett exempel att följa.

Redan på 700-talet tolkades den här sidan av Skärtorsdagens budskap i hymnen "Där barmhärtighet och kärlek råder, där är Gud." För botgörarna var det stort att åter få vara med i gemenskapen.

Nattvardsmässan på Skärtorsdagens kväll är fylld av tacksamhet och glädje. I liturgin är vi med när Jesus instiftar den nya helgade måltiden. Vi har fått ett sakrament att i alla tider fira till hans åminnelse.

Men högtidens glans skall brytas. Jesus höll sitt avskedstal med en avslutande bön för de sina (Joh. 14-17). Därefter gick han ut i den natt som Judas redan har gått ut i (Joh. 13:30). Det är meningsfull ordning att gestalta det som skall hända med Jesus, genom att klä av altaret och lämna det naket. Under tiden passar det väl att läsa 22:a psalmen, den som Jesus läste på korset: "De delar mina kläder mellan sig, och kastar lott om min klädnad."

Långfredagen (2 april)

Hos. 6:1-6

"Kom, låt oss vända tillbaka till HERREN.

Han har slitit sönder oss,
och han ska läka oss.

Han har slagit oss,
och han ska förbinda oss.

Efter två dagar ska han göra oss levande,
på tredje dagen resa oss upp igen,
och sedan får vi leva inför honom.

Låt oss lära känna
och uppnå kunskap om HERREN.

Lika visst som gryningen
träder han fram,
han kommer till oss som regnet,
som vårregnet som vattnar jorden."

"Vad kan jag göra med dig, Efraim?

Vad kan jag göra med dig, Juda?
Er lojalitet är som morgondimman,
som daggen som tidigt försvinner.

Därför har jag huggit ner dem
genom profeterna,
dödat dem med mina ord.

Domen över dig
kommer fram som ljuset.

Jag vill hellre ha nåd än slaktoffer,
kunskap om Gud hellre än brännoffer."

2 Mos. 12:1-11

HERREN sa till Mose och Aron i Egypten: "Från och med nu ska den här månaden vara den första månaden på året för er. Säg till Israels menighet att varje familj ska skaffa ett lamm eller en killing till den tionde dagen i denna månad, ett djur för varje hushåll. Om familjen är för liten för ett helt djur, ska det delas med den närmaste grannfamiljen, efter antalet personer. Beräkna hur mycket var och en äter. Djuret ska vara årsgammalt, av hankön, och det ska vara felfritt, antingen ett får eller en get.

Ni ska sköta om det till den fjortonde dagen i månaden. I skymningen den dagen ska hela Israels menighet slakta det, och lite av blodet ska strykas på dörrposterna och på tvärbjälken över dörren i de hus där man äter det. Köttet ska ätas just den natten. Det ska vara stekt över eld och man ska äta det med bröd som är bakat utan jäst och med bittra örter. Köttet får inte ätas rått eller kokt utan det ska vara stekt över eld med både huvud, fötter och inälvor. Ingenting av det får sparas till följande morgon. Om något blir kvar, ska det brännas.

Ni ska äta det med reskläderna på. Ni ska ha skor på fötterna och vandringsstavar i händerna. Ät snabbt! Detta är HERRENS påsk.

Vana med att djupt allvar hör samman med Långfredagen, kan vi bli överraskade av det hoppfyllda budskapet i läsningen ur profeten Hoseas bok. Men det blir en påminnelse om att skeendet under 'de tre heliga dagarna' hör samman. Korset är inte slutet, utan uppståndelsen. Samtidigt skulle det utan kors inte bli någon uppståndelse.

Mycket lidande i vår värld är meningslöst. Men Jesu lidande var en del av Guds frälsningsplan. Därför tycker vi inte i vanlig mening synd om Jesus. Men djupt i vår själ finns smärtan att mänsklig liv, också vårt eget, är så fördärvat, att inget mindre än Frälsarens död kunde ge läkedom.

Den traditionella ordningen för Långfredagens gudstjänst är mycket gammal och har behållits förhållandevis oförändrad. Den bevarar ett arv från synagogan med läsning ur både profeterna och lagen. Så läses skildringen av det gamla förbundets påskalamm, som bakgrund till skildringen av hur det nya påskalammet, Jesus, offras.

Det gamla påskalammet blod struket på dörrposterna inledde befrielsen ur slaveriet. Nu bryter Jesu blod på korsets trä dödens makt och bereder väg för en vandring mot nytt, gudomligt liv. Det gamla påskalammet skulle vara felfritt, Jesus kan bli det nya därför att han är utan synd.

(Långfredagen)

Man läser gärna hela Johannespassionen, kap. 18-19. Här återges den del som handlar om korsfästelsen och Jesus död.

Joh. 19:17-37

Jesus bar själv sitt kors till den plats som kallas Skalleplatsen (på hebreiska Golgota).

Där korsfäste de honom och två andra män på var sitt kors med Jesus i mitten. Pilatus hade låtit skriva en skylt som sattes upp på korset och där stod det: Jesus från Nasaret, judarnas kung. Texten var skriven på hebreiska, latin och grekiska och eftersom platsen där Jesus korsfästes låg nära staden var det många judar som läste den.

Judarnas överstepräster gick då till Pilatus och krävde: "Ändra texten från 'Judarnas kung' till vad han själv har sagt: 'Jag är judarnas kung'."

Men Pilatus svarade: "Vad jag har skrivit, det har jag skrivit."

När soldaterna hade korsfäst Jesus, tog de hans kläder och delade upp dem i fyra delar, en för var och en av dem. Men när de kom till skjortan som var vävd i ett enda stycke utan söm, sa de: "Vi bör inte skära sönder den. Vi kastar lott om vem som ska få den." Så gick det i uppfyllelse som står skrivet:

"De delade mina kläder mellan sig
och kastade lott om min klädnad."

Det var vad soldaterna gjorde.

Intill Jesus kors stod hans mor, hans moster, Klopas hustru Maria och Maria från Magdala. När Jesus såg sin mor och bredvid henne den lärjunge som han älskade, sa han till henne: "Kvinna, låt honom vara din son!" Sedan sa han till sin lärjunge: "Låt henne vara din mor!" Från den stunden lät lärjungen henne bo hemma hos sig.

Jesus visste nu att allt var fullbordat och för att det som står skrivet skulle uppfyllas, sa han: "Jag är törstig!" Någon doppade då en svamp i en kruka fylld med surt vin som stod där och fäste den på en isopstjälk och förde den till hans mun. Och när Jesus hade fått vinet, sa han: "Det är fullbordat!" Sedan böjde han ner huvudet och gav upp andan.

Judarna ville inte att kropparna skulle hänga kvar på korsen till nästa dag som var en sabbat och dessutom en speciell sådan. De bad därför Pilatus ge order om att man skulle slå sönder benen på de korsfästa och ta ner kropparna. Soldaterna kom då och slog sönder benen på de båda män som hade korsfästs samtidigt som Jesus, först den ena mannens ben och sedan den andres. Men när de kom fram till Jesus, såg de att han redan var död och därför slog de inte sönder hans ben. En av soldaterna stack upp ett spjut i hans sida och då rann det ut blod och vatten. Det finns en som kan vittna om detta och hans vittnesbörd är sant. Han vet att det han säger är sant och han vittnar för att ni ska tro.

Detta hände för att Skriften skulle gå i uppfyllelse: "Inget av hans ben ska krossas." På ett annat ställe står det: "De ska se upp till honom som de har genomborrat".

"Se korsets trä, på vilket världens Frälsare är fästad", heter det vid den traditionella korshyllningen på Långfredagen. I ödmjuk stillhet samlas vi omkring det kors, där Jesus hänger plågad, nästan bortom vad som är uthärdligt att skåda.

Men ändå har Jesus allt som händer i sin hand. När profetiorna nu gick i fullbordan, såg han själv till "att det som står skrivet skulle uppfyllas". Han uppdrog åt Maria att som sin son ta emot "den lärjunge som han älskade", som kyrkan identifierar som Johannes. Han gav själv upp sin anda (det är mer aktivt än översättningen anger, det grekiska ordet betyder 'överlämnade' - till vem, blir frågan).

Långfredagens gudstjänst ger uttryck åt förtvivlan, mer över oss själva än över vad som händer med Jesus. Till hyllningen av korset har länge hört 'Improperierna', 'Förelserna'. Mot bakgrund av bibliska exempel på människors ohörsamhet, tar vi till oss Guds klagan: "Mitt folk, mitt folk, vad har jag gjort mot dig?" (Mika 6:3)

Men det ges också plats åt djup tacksamhet för den frälsning, och till sist seger, som korset ger. Sedan 500-talet sjunger kyrkan "Höga kors, du enda ädla", med sluitraden: "... och den dig i tro har skådat, dom och död ej rädes mer" (sv.ps. 456, andra verser ur den gamla hymnen har blivit påskpsalmen "Vad ljus över griften").

* * *

Långfredagen avslutas med läsning om Jesu begravning.

Joh. 19:38-42

Josef från Arimataia som av rädsla för judarna var en hemlig lärjunge till Jesus, bad sedan Pilatus att få ta Jesus kropp. Pilatus lät honom få det och Josef gick då och tog kroppen. Nikodemos, mannen som först hade kommit till Jesus på natten var också med. Han hade med sig en blandning av myrra och aloe som vägde omkring trettio kilo. De båda männen lindade sedan in Jesus kropp i en svepning av linne tillsammans med de välluktande oljorna så som man brukade göra vid judiska begravningar. Platsen där Jesus korsfästes låg nära en trädgård där det fanns en ny grav där ännu ingen hade blivit lagd. Eftersom det var förberedelsedag och graven låg nära, lade man Jesus i den.

Det utbreder sig ett lugn på Långfredagskvällen, en lättnad. Det är över för Jesus. Han uthärdade smärtan och skammen (Hebr. 12:2). Han var lydig ända in i döden (Fil. 2:8). Han kunde säga: "Det är fullbordat." Nu ger några fromma män Jesus en överdådig begravning, lägger honom till vila i en klippgrav.

Det sker i närvaro av några kvinnor, nämner de andra evangelierna. De vet alltså till vilken grav de skall gå, när de tredje dagens morgon tänker komma för att fullgöra sin del av begravningen. Tankar om att de gick till fel grav har inget stöd i vad åsyna vittnen har berättat.

I en psalm, som man kanske sällan får möjlighet att sjunga, har J.O. Wallin samlat tankar vid Jesu gravläggning:

Ditt lidande har nått sitt slut.
O Jesu, du har kämpat ut
för oss den svåra striden.
Ej förr än frid åt oss du vann
du ville njuta friden.

Du stilla grav, du sälla bo,
min Jesus helgat har din ro.
När dödens afton skymmer,
som han jag somna kan förnöjd
från möda och bekymmer.
(Sv.ps. 460:1,3)

Påskafton (3 april)

På Påskafton firas ingen gudstjänst, endast tidebönerna beds. Här föreslås två texter för stilla meditation denna tystnadens och väntans dag.

1 Petr. 3:18-21, 4:6

Kristus själv led ju för synderna, en gång för alla. En rättfärdig dog för de orättfärdiga, för att föra oss till Gud. Hans kropp blev dödad, men i Anden blev han levande igen, i vilken han också hade kunnat gå och predika för andarna i fångenskap. De hade en gång varit olydiga, när Gud under Noas tid tålmodigt väntade på dem, medan arken byggdes. I den blev bara åtta personer räddade genom vatten.

Detta är en bild av dopet, som nu blir till räddning för er – inte på det sättet att kroppen tvättas ren från smuts, men att man med gott samvete får vända sig till Gud, på grund av Jesus Kristus uppståndelse. Han har stigit upp till himlen och sitter nu på Guds högra sida, sedan änglar och makter och krafter har lagts under honom.

Därför förkunnades evangeliet också för dem som nu är döda, så att de visserligen döms som människor i fysiskt avseende men får leva andligen, som Gud.

Påskafton är en stilla dag. Jesus är lagd till vila i sin grav, efter uthärdat lidande och fullgjort verk. Det är sabbat. Kvinnorna som hade följt Jesus väntar också, först i morgon kan de bege sig till graven för att fullgöra vad man inte hann med vid den hastiga begravningen kvällen innan (Luk. 23:56).

Men för Jesus är det ändå inte en stilla dag. På Påskafton sker något som är så viktigt att det finns med i trosbekännelsen: "Nederstigen till dödsriket." Genom att dö som människa, har Gud genom sin Son skaffat sig tillträde till den del av verkligheten, som annars är präglad av hans frånvaro.

I *Katekesförklaringen* noteras att Jesus först blev förnedrad, sedan upphöjd. Förnedringen börjar med människoblivandet och slutar med att hans död och begravning. Med nedstigandet till dödsriket börjar hans upphöjelse (*Katekesen* 122-124). Jesus kommer inte som en som är besegrad av döden, utan som den som besegrar den.

Aposteln Petrus menade att Kristus då predikade för "andarna i fångenskap", förkunnade evangeliet för de döda. Det är inte helt klart vad han avser. Men den gamla kyrkan var övertygad om att de första han kallade fram var Adam och Eva. Dödens furste har förlorat makten i sitt rike.

(Påskafton)

Joh. 12:24-26

Jesus sa: "Ja, sannerligen säger jag er: om ett vetekorn inte faller i jorden och dör, förblir det ett ensamt korn, men om det dör ger det en stor skörd. Den som älskar sitt liv ska förlora det, men den som hatar sitt liv här i världen, han ska bevara det och få evigt liv.

Om någon vill tjäna mig, ska han följa mig, och där jag är, där ska också min tjänare vara. Om någon tjänar mig, ska han bli ärad av min Fader."

Nu vilar det gudomliga vetekornet i jorden. Men den naturens lag som Gud har gett sin skapelse, verkar också i evighetens sammanhang. Kornet dör, men just därigenom kan det spira upp igen. Jesu grav blev inte en plats för slutförvaring, utan drivbänken för det nya livet.

Påskaftonen är den andra sabbatsdagen i Guds rike. På den första vilade Fadern efter avslutad skapelse (1 Mos. 2:2). Nu vilar Sonen efter fullbordat frälsningsverk. Och så "har Guds folk en sabbatsvila att se fram emot", påminner aposteln om (Hebr. 4:9). Det är Andens sabbatsdag, då vi alla får vila sedan han fullbordat helgelseverket med oss, i väntan på de dödas uppståndelse.

Fastan når så sitt slut. Botgörarna har åter upptagits i församlingens gemenskap. Dopkandidaterna ser fram mot sitt dop nu under Påsknatten då de, efter lång beredelse, skall infogas i de heligas samfund.

Också för oss vanliga kyrkokristna är Fastetiden nu över. Den har varit mödosam, till kropp och sinne, i förhållande till hur vi bestämde oss för att markera denna helgade tid. I natt eller i morgon skall vi än en gång få höra budskapet om Kristi uppståndelse. Mer eller mindre tydligt markeras att vi förnyat tar emot dopets gåva, att vara förenade med den Uppståndne (Rom. 6:4).

* * *

Jag avslutar på ett sätt som motsvarar hur syrianska kyrkliga författare brukade göra:

Inför vår Herres ärorika uppståndelses högtid har jag, arme syndare, nu fullbordat denna sammanställning av texter och tankar för den heliga Fastan det 2021:a året efter vår dyre Frälsares börd.
Min Gud vare mig barmhärtig.